

	भारतीय सागरी मात्स्यिकी विधेयक, २०२१	
	अ. विधेयक	
	पारंपारिक आणि लघु-स्तरीय मच्छिमारांचे जीवनमान आणि सामाजिक-आर्थिक कल्याण वाढवणे, भारताच्या अनन्य आर्थिक क्षेत्रात मत्स्यपालन संसाधनांचा शाश्वत विकास करणे आणि भारतीय मासेमारीद्वारे खोल, दूरवरच्या समुद्रात मत्स्यपालनाचा जबाबदार वापर सुनिश्चित करणे. जहाजे आणि त्याच्याशी संबंधित गोष्टी किंवा त्याच्याशी संबंधित.	
	ब भारतीय प्रजासत्ताकाच्या बहात्तरव्या वर्षी संसदेने लागू केला तो खालील प्रमाणे	
	अध्याय एक प्रास्ताविक	
संक्षिप्त शीर्षक आणि प्रारंभ	१. (१) या कायद्याला भारतीय सागरी मत्स्यव्यवसाय कायदा, २०२१ म्हटले जाऊ शकते.	
	(२) केंद्र सरकार अधिसूचनेद्वारे, अधिकृत राजपत्रात नियुक्त करेल अशा तारखेपासून ते लागू होईल:	
	परंतु या कायद्याच्या वेगवेगळ्या तरतुदींसाठी वेगवेगळ्या तारखा नियुक्त केल्या जाऊ शकतात आणि या कायद्याच्या प्रारंभासाठी अशा कोणत्याही तरतुदीतील कोणताही संदर्भ त्या तरतुदीच्या अंमलात येण्याचा संदर्भ म्हणून समजला जाईल.	
उपयोजन	२. हा कायदा मासेमारी आणि मासेमारीसंबंधित उपक्रमांना लागू होईल.	
	(i) भारतीय मासेमारी जहाजांद्वारे अनन्य आर्थिक क्षेत्रांमध्ये जे प्रादेशिक पाण्याच्या पलीकडे आणि लगतचे क्षेत्र आहे आणि उच्चसमुद्रांमध्ये; आणि	
	(ii) भारताच्या सागरी क्षेत्रांमध्ये परदेशी मासेमारी जहाजांद्वारे.	
व्याख्या	३. या कायद्यात, संदर्भानुसार अन्यथा आवश्यक असल्यास,	
	(अ) "अधिकृत अधिकारी" म्हणजे कलम २२ अंतर्गत अधिसूचित अधिकृत अधिकारी;	
	(ब) "सल्लागार समिती" म्हणजे कलम २१ अंतर्गत स्थापन केलेल्या सागरी मत्स्यव्यवसायावरील सल्लागार समिती;	
	(क) "अनन्य आर्थिक क्षेत्र" म्हणजे प्रादेशिक पाणी, महाद्वीपीय शेल्फ, अनन्य आर्थिक क्षेत्र आणि इतर सागरी क्षेत्र अधिनियम, १९७६ च्या कलम ७च्या अर्थांमधील भारताचे अनन्य आर्थिक क्षेत्र;	80 of 1976
	(ड) "मासे" म्हणजे फिनफिश, मोलस्क, क्रस्टेशियन्स आणि सागरी सस्तन प्राणी, सरपटणारे प्राणी आणि समुद्रीपक्ष्यांव्यतिरिक्त इतर सर्व प्रकारच्या सागरी प्राणी आणि वनस्पती;	
	(इ) "मच्छीमार" म्हणजे उपजीविकेच्या किंवा नफ्याच्या हेतूने मासेमारी आणि मासेमारीशी संबंधित कामांमध्ये गुंतलेली कोणतीही व्यक्ती आणि त्यात मासे कामगारांचा समावेश आहे;	
	(फ) "मासेमारी" म्हणजे कोणत्याही पद्धतीने मासे शोधणे किंवा त्याच्या मागे जाणे किंवा त्याचा पाठलाग करणे, मासे पकडणे किंवा घेणे किंवा काढणे;	

	(ज) "मासेमारी संबंधित क्रियाकलाप" म्हणजे माशांचे लँडिंग, पॅकेजिंग, विपणन, प्रक्रिया, जतन किंवा थेट वाहतूक, पूर्वी बंदरातून उतरलेल्या माशांचे स्थानांतरण किंवा वाहतूक; किंवा इतर कोणतेही ऑपरेशन;	
	(च) "मत्स्यव्यवसाय" म्हणजे मासेमारी आणि मासेमारी संबंधित उपक्रम आणि सागरी मत्स्यसंसाधनांचे पकडणे, संवर्धन आणि व्यवस्थापन;	
	(ई) "मात्स्यकी आकडेवारी" म्हणजे सामाजिक, आर्थिक, जैविक आणि पर्यावरणीय मापदंडांची माहिती ज्यामध्ये मासेमारी केली जाते आणि भारतातील मत्स्य संपत्तीचे प्रभावी संवर्धन, व्यवस्थापन आणि वैज्ञानिक समज यासाठी आवश्यक आहे;	
	(झ) "मासेमारी जहाज" म्हणजे जहाज किंवा बोट मोटारयुक्त किंवा यांत्रिकीकृत असो किंवा समुद्रात मासेमारी आणि मासेमारीशी संबंधित कार्यात गुंतलेले असो;	
	(ख) "परदेशी मासेमारी जहाज" म्हणजे भारतीय मासेमारी जहाज सोडून इतर मासेमारी जहाज;	
	(ल) "खुला समुद्र" म्हणजे अनन्य आर्थिक क्षेत्राच्या बाह्य मर्यादेबाहेर असलेले आणि इतर कोणत्याही देशाच्या अनन्य आर्थिक क्षेत्रामध्ये न येणारे पाणी;	
	(म) "भारतीय मासेमारी जहाज" म्हणजे भारतीय नागरिकांच्या मालकीचे आणि मर्चंट शिपिंग ॲक्ट, १९५८ किंवा भारतात सध्या लागू असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्याच्या तरतुदीनुसार नोंदणीकृत एक मासेमारी जहाज;	44 of 1958
	(न) "परवाना" म्हणजे या कायद्यांतर्गत मासेमारी आणि मासेमारीशी संबंधित क्रियाकलापांसाठी कलम १७ च्या उप-कलम (५) अंतर्गत जारी केलेला मासेमारी परवाना;	
	(श) "परवाना प्राधिकरण" म्हणजे राज्यसंस्कारांनी त्यांच्यासंबंधित सागरी मासेमारी नियमन कायद्यांतर्गत नियुक्त केलेले परवाना प्राधिकरण;	
	(प) "भारताचे सागरी क्षेत्र" म्हणजे भारताचे प्रादेशिक पाणी आणि भारताचे अनन्य आर्थिक क्षेत्र;	
	(य) मासेमारी जहाजाच्या संबंधात "मास्टर" किंवा "कॅप्टन", याचा अर्थ मासेमारी नौकेचा आदेश किंवा प्रभार असलेली किंवा मासेमारी जहाजाची जबाबदारी असलेली कोणतीही व्यक्ती;	
	(र) "यांत्रिकीकृत मासेमारी जहाज" म्हणजे हलमध्ये बसवलेले इंजिन असलेले कोणतेही मासेमारी जहाज, जे प्रणोदनासाठी तसेच मासेमारी ऑपरेशनसाठी जाळी फेकणे आणि ओढणे, ऑपरेटिंग लाईन्स इत्यादीसाठी मशीन पॉवर वापरते;	
	(स) "मोटराइज्ड मासेमारी जहाज" म्हणजे कोणत्याही मासेमारीच्या जहाजाला ज्यामध्ये इनबोर्ड इंजिन बसवले गेले आहे किंवा आउट बोर्ड तात्पुरते इंजिन बसवले गेले आहे, जे प्रणोदनासाठी वापरले जाते;	
	(ट) "सागरी मत्स्य पालनावरील राष्ट्रीय धोरण" म्हणजे कलम ४ अंतर्गत अधिसूचित सागरी मत्स्यव्यवसायावरील राष्ट्रीय धोरण;	
	(उ) "नॉन- मोटराइज्ड मासेमारी जहाज" म्हणजे एक मासेमारी जहाज जे प्रणोदनासाठी किंवा मासेमारीच्या ऑपरेशनसाठी कोणत्याही प्रकारच्या	

	मशीन पॉवरचा वापर करत नाही;	
	(व) "सूचना" म्हणजे अधिकृत राजपत्रात प्रकाशित झालेली अधिसूचना आणि त्यानुसार 'सूचना' या अभिव्यक्तीचा अर्थ लावला जाईल;	
	(वा) "ऑपरेटर" म्हणजे मासेमारीच्या जहाजाचे मालक किंवा व्यक्तीचे नियंत्रण आणि व्यवस्थापन.	
	(क्ष) मासेमारी जहाजाच्या संबंधात "मालक" म्हणजे मासेमारी जहाज किंवा मासेमारी जहाजातील हिस्सा ज्याच्या मालकीचा आहे ती व्यक्ती; स्पष्टीकरण. या कलमाच्या हेतूसाठी, "व्यक्ती" मध्ये कोणतीही व्यक्ती किंवा भागीदारी किंवा कोणतीही सार्वजनिक किंवा खाजगीसंस्था समाविष्ट आहे, मग ती समाविष्ट असो वा नसो;	
	(ळ) "निर्धारित" म्हणजे या कायद्याच्या अंतर्गत नियमांद्वारे विहित केलेले;	
	(ज्ञ) "मनोरंजक मासेमारी" म्हणजे खेळ किंवा आनंदासाठी मासेमारी;	
	(ज्ञ-अ) "लहान-मोठे मासेमार" म्हणजे मोठ्या कंपन्या किंवा कंपन्या वगळता मालक-संचालित किंवा उद्योजकता मत्स्यव्यवसाय, ज्यात थोड्या प्रमाणात भांडवल आणि मेहनत समाविष्ट असते आणि एक दिवसाची किंवा खूप दिवसांच्या मासेमारी फेऱ्या, निर्वाह, घरगुती वापरासाठी किंवा निर्यातीसाठी;	
	(ज्ञ-ब) "विशेष परवाना" म्हणजे कलम १८ अंतर्गत जारी केलेला परवाना;	
	(ज्ञ-क) "राज्य सरकार" म्हणजे किनारपट्टीचे स्थान असलेले राज्य सरकार आणि केंद्रशासित प्रदेश प्रशासन.	
	(ज्ञ-ड) "प्रादेशिक पाणी" म्हणजे प्रादेशिक पाणी, महाद्वीपीय शेल्फ, अनन्य आर्थिक क्षेत्र आणि भारताचे इतर सागरी क्षेत्र अधिनियम, १९७६ च्या कलम ३च्या अर्थांमध्ये भारताचे प्रादेशिक पाणी;	80 of 1976
	(ज्ञ-इ) "पारंपारिक मच्छीमार" म्हणजे मच्छीमारांचा पारंपारिक समुदाय जो प्रामुख्याने किनारपट्टीच्या भागात राहतात जे समुद्री मासेमारी व्यवसाय वारसाहक्काने उपजीविकेच्या गरजा भागवतात आणि कारागीर मच्छीमारांचा समावेश करतात;	
	अध्याय दोन शाश्वत विकास आणि मासेमारी संसाधनांचे व्यवस्थापन	
सागरी मत्स्यव्यवसायावरील राष्ट्रीय धोरण	४.(१) केंद्र सरकार, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, सागरी मत्स्यव्यवसायावरील राष्ट्रीय धोरण तयार करेल आणि अधिसूचित करेल.	
	(२) सागरी मत्स्यव्यवसायावरील राष्ट्रीय धोरण या कायद्याच्या तरतुदींच्या अंमलबजावणीसाठी धोरणांसह सागरी मत्स्यव्यवसायाच्या विकासासाठी व्यापक मार्गदर्शक तत्त्वे किंवा या कायद्यातील तरतुदींची अंमलबजावणीसाठी धोरण निश्चित करेल.	
	(३) केंद्र सरकार, वेळोवेळी, उप-कलम (१) अंतर्गत अधिसूचित सागरी मत्स्यव्यवसायावरील राष्ट्रीय धोरणाचे पुनरावलोकन आणि सुधारणा करू शकते.	

सागरी मत्स्यव्यवसाय विकास योजना	५.(१) केंद्र सरकार, राज्यसरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, सागरी मत्स्यव्यवसायावरील राष्ट्रीय धोरणानुसार एक किंवा अधिक सागरी मत्स्यव्यवसाय विकास योजना तयार आणि अधिसूचित करू शकते.	
	(२) सागरी मत्स्यव्यवसाय विकास आराखड्यात उपाययोजना आणि उपक्रमांचा समावेश असेल :-	
	(i) मूल्यशृंखलेसह सागरी मत्स्यपालनाचा शाश्वत विकास;	
	(ii) पारंपारिक आणि लहान मच्छीमारांची उपजीविका आणि कल्याण यांना प्रोत्साहन	
	(iii) कृत्रिम रीफ तयार करून आणि याद्वारे समुद्री मत्स्यपालन करून मत्स्यसाठा वाढवणे;	
	(iv) मनोरंजनात्मक मासेमारी, जलीय -क्रीडा, सागरीपर्यटन आणि अतिरिक्त उपजीविकेच्या संधींना प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशाने इतरउपक्रम;	
	(v) सागरी मच्छीमारांची क्षमता वाढवणे	
	(vi) मूल्यशृंखला बळकट करण्यासाठी आवश्यक असेल त्याप्रमाणे मासेमारी नंतरच्या मत्स्यपालन पायाभूत सुविधांचा विकास; आणि	
	(vii) सुरक्षा जाळे आणि समुद्रात मासेमारी करणाऱ्यांची सुरक्षा.	
सागरी मासेमारी व्यवस्थापन योजना	६.(१) केंद्र सरकार, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, सागरी मत्स्यपालनाच्या राष्ट्रीय धोरणानुसार, सागरी मत्स्यपालनाच्या पूर्णक्षमतेची जाणीव करून देण्यासाठी, एक किंवा अधिक सागरी मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन योजना तयार आणि अधिसूचित करू शकते.	
	(२) सागरी मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन योजना उप-कलम (१) अंतर्गत अधिसूचित सागरी मत्स्यपालन संसाधनांचा शाश्वत वापर करण्यावर लक्ष केंद्रित केले जाईल, त्यात नमूद केल्यानुसार अशा उपाय योजनांचा अवलंब करून त्यांचे संवर्धन करणे, यासह-	
	(i) जहाज-आकाराचे अनुकूलन आणि मासेमारीचे प्रयत्न; (ii) स्थानिक आणि हंगामी बंद; (iii) नवजात माशांच्या संरक्षणासाठी प्रजाती-विशिष्ट जाळीचा आकार निर्दिष्ट करणे; (iv) क्षेत्र-विशिष्ट आणि संसाधन-विशिष्ट मासेमारीपद्धतींना प्रोत्साहन देणे; (v) बाय-कॅचमध्ये व टाकाऊ मच्छीमारीमध्ये घट आणणे.	
	(३) उप-विभाग (१) आणि (२) मध्ये असलेल्या तरतुदींचा पूर्वग्रह न ठेवता केंद्र सरकार करेल (i) ज्यात भारत देश सहभागी पक्ष आहे अशा आंतरराष्ट्रीय साधनांमधून उदभवलेल्या ठरावांच्या अनुपालनातील उपाय आणि करारानुसार भारतीय मासेमारी जहाजांद्वारे खुल्या समुद्रातील मत्स्यव्यवसायाच्या संसाधनांचा शाश्वत आणि जबाबदार वापर करण्याच्या उद्देशाने आणि अशा संसाधनांचे संवर्धन आणि व्यवस्थापन करण्यासाठी, वेळोवेळी, अधिसूचनाद्वारे निर्दिष्ट करणे;	
	(ii) मत्स्यव्यवसाय संसाधनांच्या सर्वांगीण आणि शाश्वत विकासाच्या उद्देशाने, आणि राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, अधिसूचनेद्वारे निर्दिष्ट करा,	

	जबाबदार मत्स्यव्यवसायासाठी अन्न आणि कृषी संघटनेच्या (FAO) आचारसंहितेवर आधारित उपाय, मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन आणि सह-व्यवस्थापनासाठी इकोसिस्टम दृष्टीकोण स्वीकारणे. आणि आवश्यक तेथे सावधगिरीचा दृष्टीकोण ठेवणे.	
	(४) या कायद्यांतर्गत प्रत्येक परवानाधारक उप-कलम (२) आणि (३) अंतर्गत अधिसूचित केलेल्या उपायांचे पालन करेल.	
मत्स्यव्यवसाय आकडे	७. (१) केंद्र सरकार मत्स्यव्यवसाय विभागाद्वारे सागरी मत्स्यव्यवसायावरील माहितीचे राष्ट्रीय संग्रहालय म्हणून काम करेल	
	(२) केंद्र सरकार, राज्य सरकारे आणि आवश्यक वाटेल अशा संस्था किंवा संस्थांच्या समन्वयाने, - (i) मत्स्यपालन, मत्स्यपालन संसाधने, मासे उतरवणे, मत्स्यपालन पायाभूत सुविधा आणि मच्छिमारांच्या सामाजिक-आर्थिक परिस्थितीशी संबंधित सर्व माहिती आणि डेटा गोळा करणे. (ii) कलम (i) संदर्भित माहिती एकत्र करणे, प्रक्रिया करणे आणि प्रसारित करणे	
	(३) उप-कलम (२) मध्ये नमूद केलेल्या माहितीचे संकलन, संगणकत, प्रक्रिया आणि प्रसार करण्याची पद्धत, विहित केल्याप्रमाणे असेल.	
	(४) केंद्र सरकार, अधिसूचनेद्वारे, उप-कलम (२) च्या कलमे (i) आणि (ii) अंतर्गत निर्दिष्ट केलेली कोणतीही किंवा सर्व कार्ये, यानिमित्त नियुक्त करू शकतील अशा संस्था किंवा संस्थांना सोपवू शकते.	
मच्छीमार आणि मासेमारी जहाजांची सुरक्षा आणि सुरक्षितता	८.(१) केंद्र सरकार, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत करून, मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापनास समर्थन देण्यासाठी आणि समुद्रातील मासेमारी जहाजे आणि मच्छिमारांची सुरक्षा आणि सुरक्षा सुनिश्चित करण्यासाठी देखरेख, नियंत्रण आणि पाळत ठेवेल.	
	(२) केंद्र सरकार, उप-कलम (१) च्या हेतूसाठी, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, त्यांच्या क्षेत्र किंवा कार्यक्षेत्रात मासेमारीच्या जहाजांच्या विविध वर्ग किंवा श्रेणींसाठी देखरेख, नियंत्रण आणि पाळत ठेवण्याचे मानदंड घालण्यासह असे उपाय लिहून देईल.	
	(३) मासेमारीच्या जहाजावरील प्रत्येक मच्छीमार आणि इतर सर्व खलाशी आधारकार्डसह त्याच्या ओळखीचा पुरावासोबत ठेवावा.	
राष्ट्रीय धोरण - बेकायदेशीर, विना-नोंद आणि अनियमित मासेमारीवरील कृती योजना	९. (१) केंद्र सरकार, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, अन्न आणि कृषी संघटनेच्या (FAO) स्वयंसेवी साधनावर आधारित राष्ट्रीय कृती योजना अधिसूचित करेल, म्हणजे, उदा. बेकायदेशीर, विना-नोंद आणि अनियमित मासेमारी (IUU मासेमारी) प्रतिबंधित करण्यासाठीची आंतरराष्ट्रीय कृती योजना.	
	(२) उप-कलम (१) अंतर्गत अधिसूचित राष्ट्रीय कृती आराखडा अनन्य आर्थिक क्षेत्र आणि खोल दूरवरच्या समुद्री क्षेत्रांमध्ये IUU मासेमारी नियंत्रित करण्यासाठी एक आराखडा तयार करेल, ज्यामध्ये हे समाविष्ट असू शकते- (i) IUU मासेमारी संबोधित करण्यासाठी व्याप्ती आणि आव्हानांचे मूल्यांकन (ii) विविध व्यवस्थापन आणि नियामक प्राधिकरणांच्या भूमिका आणि कार्ये ओळखणे;	

	(iii) भागधारकांची सचेतन करणे; आणि (iv) केंद्र सरकारला आवश्यक वाटेल अशा इतर आवश्यकता.	
	(३) केंद्र सरकार या कलमाच्या तरतुदींना लागू करण्याच्या हेतूने, उप-कलम (१) अंतर्गत जारी केलेल्या अधिसूचनेमध्ये अशा उपाय योजना नमूद करू शकते ज्यांचे पालन या कायद्याखालील प्रत्येक परवानाधारकाने करणे आवश्यक आहे.	
पारंपारिक आणि लहान मच्छीमारांना आधार देणे	१०. केंद्र सरकार, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, मोटार नसलेल्या मासेमारी जहाज चालवणाऱ्या मच्छीमारांसह पारंपारिक आणि लहान-मोठ्या मासेमारांच्या उपजीविकेच्या आणि सामाजिक-आर्थिक कल्याणासाठी प्रोत्साहन देण्यासाठी विहित केलेल्या उपाययोजना करेल.	
विदेशी मासेमारीच्या जहाजांद्वारे मासेमारी करण्यास मनाई	११. या कायद्यांतर्गत भारताच्या सागरीक्षेत्रांमध्ये मासेमारी किंवा मासेमारीशी संबंधित कोणत्याही उपक्रमांमध्ये कोणतेही विदेशी मासेमारी जहाज सहभागी होणार नाही.	
विदेशी मासेमारीच्या जहाजाची वाहतूक	१२. भारताच्या सागरीक्षेत्रातून जाणारे प्रत्येक परदेशी मासेमारी जहाज विहित केलेल्या पद्धतीचे पालन करेल.	
विनाशकारी मासेमारीचा प्रतिबंध	१३. कोणतीही व्यक्ती डायनामाईट किंवा इतर स्फोटक पदार्थ, विष किंवा हानिकारक रसायने किंवा विध्वंसक पदार्थ वापरणार नाही किंवा मासे पकडण्यासाठी किंवा नष्ट करण्यासाठी वीजेरी प्रकाशाच्या वापरासह विनाशकारी पद्धती वापरणार नाही.	
	परंतु विहित केल्यानुसार काही मासेमारीच्या पद्धतींमध्ये वीजेरी प्रकाशाचा वापर करण्यास परवानगी दिली जाऊ शकते.	
	परंतु पुढे, केंद्र सरकार, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, अधिसूचनेद्वारे, स्फोटक पदार्थ, विध्वंसक पदार्थ किंवा मासेमारीच्या पद्धती निर्दिष्ट करेल ज्यांना या कलमाखाली प्रतिबंधित किंवा मना केले जाऊ शकते.	
अल्पवयीन माशांच्या मासेमारीवरील बंदी	१४. (१) कोणतीही व्यक्ती अनन्य आर्थिक क्षेत्र किंवा खुल्या समुद्रात अल्पवयीन मासेमारी किंवा मासेमारीशी संबंधित उपक्रम करू शकत नाही.	
	(२) केंद्र सरकार, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, अल्पवयीन मासेमारी किंवा मासेमारी संबंधित क्रियाकलापांना प्रतिबंध करण्यासाठी उपाययोजना लिहून देईल.	
	(३) या कलमाच्या उद्देशांसाठी, केंद्र सरकार अधिसूचनेद्वारे, अल्पवयीन माशांच्या श्रेणीमध्ये येणाऱ्या विविध माशांच्या प्रजातींचे आकार निर्दिष्ट करेल..	
भारतीय मासेमारी नौकांद्वारे मासेमारीसाठी	१५. (१) हा कायदा लागू झाल्यापासून एकशेऐंशी दिवसांची मुदत संपल्यावर, योग्य परवान्याशिवाय कोणतीही भारतीय मासेमारीनौका या विशेष आर्थिक कायद्यांतर्गत खोल व दूरवरच्या समुद्रात मासेमारी किंवा मासेमारीशी संबंधितकार्यात गुंतणार नाहीत.	

परवाना		
	(२) उप-कलम (१) च्या तरतुदी मोटार नसलेल्या मासेमारी जहाजांना लागू होणार नाहीत.	
परवाना अधिकार	१६. या कायद्याच्या प्रयोजनांसाठी राज्य सरकारांचे परवाना प्राधिकरणाला परवाना जारी करण्याचा अधिकार असेल.	
परवान्याच्या अटी	१७. (१) भारतीय मासेमारी जहाजाचा कोणताही मालक अनन्य आर्थिक क्षेत्र, खुला समुद्र किंवा दोन्ही ठिकाणी मासेमारी आणि मासेमारी संबंधित क्रियाकलापांसाठी परवाना मंजूर करण्यासाठी परवाना प्राधिकरणाकडे अर्ज करू शकतो.	
	(२) उप-कलम (१) अंतर्गत येणारा प्रत्येक अर्ज अशा स्वरूपात असेल, त्यात तपशिलांचा समावेश असेल आणि विहित केलेल्या शुल्कासोबत असेल.	
	परंतु परवान्यासाठी वेगवेगळे शुल्क मासेमारी जहाजांचे विविध वर्ग किंवा श्रेणी आणि त्यांचे क्षेत्र किंवा कार्यक्षेत्र यांच्यासंदर्भात विहित केले जाऊ शकते.	
	(३) केंद्र सरकार राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर उप-कलम (२) अंतर्गत परवान्यासाठी शुल्क निश्चित करेल.	
	(४) उप-कलम (२) मध्ये नमूद केलेले परवाना शुल्कविहित केल्याप्रमाणे अशाप्रकारे गोळा केले जाईल.	
	(५) परवाना अशा स्वरूपात, रीतीने आणि विहित केलेल्या वेळेत जारी केला जाईल आणि त्यात नमूद केलेल्या कालावधीसाठी वैध असेल.	
	परंतु, या उप-कलमामधील कोणतीही गोष्ट परवानाधारक प्राधिकरणाला प्रादेशिक पाण्यात मासेमारीसाठी आणि अनन्य आर्थिक क्षेत्रामध्ये मासेमारी आणि मासेमारी संबंधित क्रियाकलापांसाठी एकत्रित परवाना जारी करण्यापासून प्रतिबंधित करणार नाही:	
	परंतु पुढे असे की, परवानाप्राधिकरण, अनन्य आर्थिक क्षेत्रामध्ये मासेमारी आणि मासेमारी संबंधित क्रियाकलापांसाठी अर्ज करणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीच्या बाबतीत, ज्यांच्याकडे आधीपासून प्रादेशिक पाण्यात मासेमारीसाठी वैध परवाना आहे, स्वतंत्र परवाना जारी करण्याऐवजी, मुदतवाढ देऊ शकेल. अशा अर्जदाराचा परवाना, अनन्य आर्थिक क्षेत्रातील मासेमारी आणि मासेमारीशी संबंधित क्रियाकलापांसाठी, या विभागाच्या आवश्यकता पूर्ण करण्याच्या अधीन.	
	(६) उप-कलम (५) अन्वये परवाना देताना, परवानाधारक प्राधिकरणाने,-	
	(i) व्यापारी जहाज बांधणी अधिनियम, १९५८ नुसार मासेमारीच्या जहाजाची समुद्री योग्यता आणि सुरक्षा आणि व्यवस्थापनाचे नियम आणि कायदा व सुव्यवस्था राखण्याशी संबंधित किंवा सार्वजनिक हिताच्या इतर कोणत्याही बाबी;	44 of 1958
	(ii) कलम ६ अन्वये अधिसूचित केलेल्या उपायांच्या आवश्यकता; आणि	
	(iii) कलम ९ अंतर्गत अधिसूचित केलेल्या उपाययोजनांची आवश्यकता.	
	(७) या कलमांतर्गत परवाना देण्यास कोणताही नकार अर्जदारास लेखी आदेशाद्वारे कळविला जाईल आणि असा आदेश मासेमारी जहाज किंवा मासेमारीजहाजांच्या वर्ग किंवा श्रेणीशी संबंधित असू शकतो, जसे आदेशात नमूद केले असेल.	

	(८) या कायद्यान्वये दिलेला परवाना हस्तांतरित करता येणार नाही किंवा नियुक्त केला जाऊ शकत नाही, किंवा विहित केलेल्या परिस्थितीशिवाय कोणत्याही तृतीय पक्षाच्या बाजूने स्वारस्य निर्माण करता येणार नाही.	
विशिष्ट उपक्रमसाठी विशेष परवाना	१८. (१) केंद्र सरकार राज्य सरकारला मनोरंजनात्मक मासेमारी, ऍक्वा-स्पोर्ट्स, सागरी पर्यटन आणि इतर कोणत्याही उपक्रमसाठी विहित केल्यानुसार अशा अटी व शर्तीवर परवानगी देण्यासाठी विशेष परवाना देण्यास अधिकृत करू शकते.	
	(२) केंद्र सरकार, एका विशेष परवान्याद्वारे, एखाद्या जहाजाला, विहित केलेल्या अटी व शर्तीवर मासेमारीशी संबंधित सर्वेक्षण, वैज्ञानिक संशोधन किंवा तपासणी करण्याची परवानगी देऊ शकते.	
परवाना निलंबन किंवा रद्द करणे	१९. (१) परवानाधारक अधिकारी, असा विश्वास ठेवण्याचे कोणतेही वाजवी कारण असल्यास, की कोणत्याही परवाना धारकाने अशा परवानाच्या अनुदानासाठी किंवा त्याच्या नूतनीकरणासाठी कोणतेही विधान केले आहे, किंवा त्यासंबंधी, जे भौतिकतपशीलांमध्ये चुकीचे किंवा खोटे आहे, अश्या परवान्यांचे विहितपद्धतीने निलंबित करू शकते किंवा आदेशाद्वारे परवाना रद्द करा.	
	(२) परवानाधारक या कायद्यातील कोणत्याही तरतुदींचे पालन करण्यात वारंवार अपयशी ठरल्यास, परवाना प्राधिकरण तिसऱ्या आणि त्यानंतरच्या गुन्ह्यासाठी असा परवाना निलंबित करू शकेल.	
	(३) जोपर्यंत परवानाधारकाला सुनावणीची वाजवी संधी दिली जात नाही तोपर्यंत या कलमाखाली कोणताही परवाना निलंबित किंवा रद्द केला जाणार नाही.	
	(४) या कलमात काहीही असले तरी, केंद्र सरकार, सार्वजनिक हितासाठी, कायदा व सुव्यवस्था राखण्यासाठी आणि या कायद्यांतर्गत परवानाधारक जबाबदार असेल अशा इतर कोणत्याही शिक्षेचा पूर्वग्रह न ठेवता, परवाना प्राधिकरणाला निलंबित करण्याचे निर्देश देऊ शकेल किंवा परवाना रद्द करेल.	
	(५) प्रत्येक व्यक्ती ज्याचा परवाना या कलमाखाली निलंबित करण्यात आला आहे, अशा निलंबनानंतर लगेच मासेमारी किंवा मासेमारीसंबंधित कार्य थांबवावे, ज्याच्यासंदर्भात असा परवाना जारी करण्यात आला आहे आणि निलंबनाचा आदेश लेखी मागे घेतल्याशिवाय असे उपक्रम पुन्हा सुरू करणार नाही.	
	(६) परवानाधारक ज्यांचा परवाना निलंबित किंवा रद्द करण्यात आला आहे, तो अशा निलंबनानंतर किंवा रद्द झाल्यानंतर लगेचच, परवानाधारक प्राधिकरणाकडे परवाना समर्पण करेल.	
शुल्काची आकारणी आणि त्यातील सूट	२०. (१) या कायद्यांतर्गत प्रत्येक मासेमारी आणि मासेमारी संबंधित कार्य राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर केंद्र सरकारद्वारे निर्धारित केले जातील आणि विहित केल्यानुसार, अशा पद्धतीने वसूल केले जातील असे शुल्क आकारले आहेत.	
	परंतु, मासेमारी जहाजांच्या विविध वर्गासाठी किंवा श्रेणीसाठी आणि त्यांचे क्षेत्र किंवा कार्यक्षेत्र विहित केल्याप्रमाणे वेगवेगळे शुल्क आकारले जाऊ शकते.	

	(२) केंद्र सरकार अधिसूचनेद्वारे, मोटारविरहीत मासेमारीच्या जहाजांना, मशीनीकृत मासेमारीच्या जहाजांना, वैज्ञानिक संशोधन आणि सर्वेक्षण जहाजांना आणि अशा इतर श्रेणीच्या मासेमारीच्या जहाजांना या कलमांतर्गत शुल्काच्या आकारणीतून सूट देईल.	
	(३) केंद्र सरकार, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, अधिसूचनेद्वारे, मशीनीकृत मासेमारी जहाजांचे काही वर्ग किंवा श्रेणी आणि मासेमारी संबंधित क्रियाकलापांमध्ये गुंतलेल्या अशा इतर जहाजांना या कलमांतर्गत शुल्क आकारण्यापासून सूट देऊ शकते.	
	अध्याय तीन सागरी मासेमारी सल्लागार समिती	
सागरी मासेमारी सल्लागार समिती	२१. (१) केंद्र सरकार अधिसूचनेद्वारे, केंद्र सरकार, राज्य सरकार, मच्छीमार आणि मत्स्यव्यवसाय संघटना आणि सहयोगी संघटना, संस्था आणि तज्ञांच्या प्रतिनिधींसह सागरी मत्स्यव्यवसायाबाबत सल्लागार समिती स्थापन करेल.	
	(२) समुद्री मत्स्यव्यवसाय विकास आणि व्यवस्थापन, मच्छीमारांचे कल्याण आणि या कायद्याच्या अंमलबजावणीबाबत सल्लागार समिती केंद्र सरकारला सल्ला देईल.	
	(३) सल्लागार समितीची रचना, तिच्या कामकाजाच्या अटींसह तिच्या व्यवसायाच्या व्यवहाराच्या पद्धती, विहित केल्याप्रमाणे असतील.	
	(४) केंद्र सरकार वेळोवेळी सल्लागार समितीला आवश्यक वाटेल अशा विषयांवर मदत आणि सहाय्य करण्यासाठी अशा अनेक उपसमितींची स्थापना करू शकते.	
	अध्याय चार अधिकृत अधिकारी गुन्ह्यांचा न्यायनिवाडा	
अधिकृत अधिकारी	२२. केंद्र सरकार, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, अधिसूचनेद्वारे, या कायद्यांतर्गत प्रदान केलेल्या अधिकारांचा आणि कर्तव्यांचा वापर करण्यासाठी केंद्र सरकार किंवा राज्य सरकारच्या अधिकाऱ्यांमधून योग्य संख्येने अधिकृत अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करेल. मासेमारी जहाजांच्या विविध वर्गांसाठी किंवा मासेमारीच्या क्षेत्रांसाठी किंवा अधिसूचनेमध्ये निर्दिष्ट केलेल्या विविध क्रियाकलापांसाठी भिन्न अधिकृत अधिकारी नियुक्त केले जाऊ शकतात.	
अधिकृत अधिकार्यांचे अधिकार	२३. (१) कोणताही प्राधिकृत अधिकारी, या कायद्याच्या कोणत्याही तरतुदींचे किंवा त्या अंतर्गत जारी केलेले नियम किंवा आदेश किंवा अधिसूचना, एकतर किंवा त्याशिवाय, या कायद्याच्या कोणत्याही तरतुदींचे उल्लंघन करून कोणत्याही मासेमारी जहाजाचा वापर केला जात आहे किंवा क्रियाकलाप केला जात असल्याचे समाधानी झाल्यावर तो करू शकतो.	
	(अ) मासेमारी करणारी बोट थांबवा आणि मासेमारीसाठी किंवा मासेमारी आणि मासेमारीशी संबंधित उपक्रमांसाठी वापरल्या जाणाऱ्या किंवा वापरल्या जाणाऱ्या उपकरणांसाठी अशा जहाजाची तपासणी करा;	
	(ब) अशा जहाजाच्या मास्टर किंवा मालकाचे नोंदणी दस्तऐवज, लॉगबुक किंवा जहाजाशी संबंधित इतर कोणतीही कागदपत्रे आणि जहाजावरील व्यक्तींचे तपशील तयार करणे आवश्यक आहे आणि अशा कागदपत्रांची आणि	

	तपशिलांची तपासणी करणे किंवा त्यांच्याप्रती घेणे;	
	(क) अशा कोणत्याही जहाजावर किंवा जहाजाशी संबंधित कोणतेही माशांची पकड, मासेमारी जाळे किंवा उपकरणे तपासा, ज्यात संबंधित कागदपत्रांचा समावेश आहे;	
	(ड) या कायद्याच्या कोणत्याही तरतुदींचे पालन सुनिश्चित करण्यासाठी आवश्यक वाटेल अशा चौकशी करा.	
	(२) जिथे अधिकृत अधिकाऱ्याला असे मानण्याचे कारण आहे की कोणत्याही विदेशी मासेमारी जहाजाने या कायद्यांतर्गत गुन्हा केला आहे, किंवा भारतात कोणतीही बेकायदेशीर कृती केली आहे, तो वॉरंटसह किंवा त्याशिवाय, -	
	(अ) अशा जहाजाच्यावर सापडलेले गियर, कॅच, उपकरणे, स्टोअर्स किंवा मालासह असे जहाज जप्त करा आणि ताब्यात घ्या; किंवा (आ) जहाजाने सोडलेले कोणतेही मासेमारी उपकरणे जप्त करा आणि (इ) अशा व्यक्तीला ताब्यात घ्या; किंवा ज्याने गुन्हा केला असेल अशा व्यक्तीला अटक करा आणि अशा जप्त केलेल्या विदेशी मासेमारी जहाजाच्या मालकाला किंवा ऑपरेटरला या उद्देशासाठी केंद्र सरकारने अधिसूचित केलेल्या बंदरात जहाज आणण्यासाठी आदेश द्या:	
	या अटीवर की इतक्या ताब्यात घेतलेले किंवा जप्त केलेले जहाज जप्त केलेल्या जहाजाचे डॉकिंग, देखभाल आणि देखभाल आणि मासे पकडण्यावर जिवंत पकड, जर असेल तर विहित केल्याप्रमाणे अशा शुल्कास अधीन असेल.	
	(३) उप-कलम (२) अंतर्गत परदेशी मासेमारीच्या जहाजावर कोणतीही कारवाई करताना, अधिकृत अधिकारी वाजवीत आवश्यक असेल अशा शक्तीचा वापर करू शकतो आणि शक्य तितक्या लवकर केंद्र सरकारला अशा जप्ती आणि अटकेची लेखी माहिती द्यावी. अटक केलेल्या व्यक्ती किंवा व्यक्तींच्या तपशिलांसह, आणि अटक केलेल्या व्यक्ती किंवा व्यक्तींना गुन्हाच्या अहवालासह, कार्यवाही सुरू करण्यासाठी प्रथम श्रेणी दंडाधिकारी किंवा मेट्रोपॉलिटन मॅजिस्ट्रेटच्या समोर सादर करा.	
	(४) भारतीय मासेमारी जहाजाने कलम ६ किंवा कलम ८ किंवा कलम १७ मधील उप-कलम (२) च्या तरतुदींचे उल्लंघन केले आहे असे मानण्याचे कारण अधिकृत अधिकाऱ्याकडे असेल, तेव्हा तो अशा उल्लंघनाचा अहवाल तयार करेल आणि न्यायनिवाड्याला सादर करेल. कार्यवाही सुरू करण्यासाठी संबंधित प्राधिकरण आणि अहवालाची प्रत मास्टर किंवा कॅप्टन किंवा जहाजाच्या कमांडमधील व्यक्तीला देखील प्रदान केली जाईल:	
	परंतु, प्राधिकृत अधिकारी या उपकलमाखालील गुन्हासाठी कोणतेही मासे पकडणे किंवा मासेमारीचे उपकरण जप्त करणार नाही.	
	(५) जिथे अधिकृत अधिकाऱ्याला असे मानण्याचे कारण आहे की भारतीय मासेमारी जहाजाने कलम ६ किंवा कलम १३ किंवा कलम १४ किंवा कलम १५ च्या तरतुदींचे उल्लंघन केले आहे, तो-	
	(i) मासे, मासेमारीची उपकरणे, साहित्य किंवा कार्गोसह जहाजाची कागदपत्रे जप्त करणे;	
	(ii) बोटीचा मालक किंवा कॅप्टन किंवा जहाजाच्या कक्षेत असलेल्या व्यक्तीला लिखित स्वरूपात जहाज बर्थिंगच्या अधिसूचित ठिकाणी बर्थ करण्यासाठी	

	निर्देशित करा; आणि	
	(iii) अशा उल्लंघनाचा अहवाल तयार करा आणि कार्यवाही सुरू करण्यासाठी संबंधित निर्णय देणाऱ्या अधिकाऱ्याला सादर करा.	
	(६) जेथे या कायद्यांतर्गत कोणताही गुन्हा केल्याच्या अनुषंगाने अनन्य आर्थिक क्षेत्राच्या मर्यादेपलीकडे कोणत्याही मासेमारी जहाजाचा पाठपुरावा केला जातो, अशा परिस्थितीत या कलमाद्वारे प्राधिकृत अधिकाऱ्याला प्रदान केलेले अधिकार अशा मर्यादेपलीकडे वापरले जाऊ शकतात. आणि आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि भारताच्या लागू कायद्यांद्वारे मान्यता प्राप्त मर्यादेपर्यंत राहतील.	
	(७) केंद्र सरकार, राज्य सरकारांशी सल्लामसलत केल्यानंतर, अधिसूचनेद्वारे, अधिकृत अधिकाऱ्याला आवश्यक वाटेल अशा इतर अधिकार प्रदान करा, खुल्या समुद्रात कार्यरत भारतीय मासेमारी जहाजांच्या हेतूसाठी अधिकृत अधिकाऱ्यावर लादलेली कर्तव्ये पार पाडा.	
निर्णय	२४. (१) कलम २३ च्या उप-कलम (४) किंवा उप-कलम (५) अंतर्गत अहवाल प्राप्त झाल्यावर, निर्णय घेणारा अधिकारी त्याच्या अहवालात समाविष्ट असलेल्या बाबींची चौकशी करेल आणि अशाप्रकारे कार्यवाही सुरू करेल. विहित केल्याप्रमाणे, सर्व संबंधित पक्षकारांना ऐकण्याची वाजवी संधी दिल्यानंतर आणि त्यावर निर्णय द्या.	
	(२) या कायद्यान्वये आकारण्यात येणाऱ्या दंडाव्यतिरिक्त, जर न्यायदंडाधिकारी किंवा प्रथम श्रेणी दंडाधिकारी किंवा प्रकरण असेल तसे महानगर दंडाधिकारी यांचे मत आहे की कलम २३ अन्वये जप्त केलेला मासा जलद आणि नैसर्गिक बिघाडाच्या अधीन, तो अशा माशांची सार्वजनिक लिलावाद्वारे विक्री करण्याचा आदेश देऊ शकतो आणि त्यापासून मिळणारी रक्कम त्याच्या ताब्यात सुरक्षितपणे ठेवू शकतो.	
	(३) न्यायदंडाधिकारी किंवा प्रथम श्रेणी दंडाधिकारी किंवा महानगर दंडाधिकारी यांच्या अंतिम निर्णयावर, यथास्थिती, उप-कलम (२) मध्ये नमूद केलेली विक्रीची रक्कम, कोणत्याही विक्रीच्या खर्चाची वजावट केल्यावर, किंवा लिलाव किंवा त्याच्याशी संबंधित इतर अनुषंगिक खर्च, सागरी मत्स्यव्यवसाय विकासनिधीमध्ये किंवा मालक किंवा बोटीचा कॅप्टन ज्यांच्याकडून जप्त केले गेले आहेत अशा इतर कोणत्याही व्यक्तीला निर्दोष मुक्ततेवर दिले जाईल.	
	(४) कलम १८ अंतर्गत दिलेल्या विशेष परवान्याच्या अटी आणि शर्तीच्या कोणत्याही उल्लंघनाचा निर्णय घेण्याची प्रक्रिया, विहित केल्याप्रमाणे असेल.	
न्यायनिर्णय अधिकार	२५. संबंधित राज्य सरकारशी सल्लामसलत केल्यानंतर केंद्र सरकारद्वारे अधिसूचित केल्यानुसार जिल्ह्याच्या मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या सहाय्यक संचालकपदापेक्षा कमी दर्जाचा राज्य सरकारचा अधिकारी, खालील गुन्ह्यांचा निर्णय घेण्याच्या हेतूने निर्णय देणारा अधिकारी असेल. कलम २३ मधील उप-कलम (४) आणि उप-कलम (५).	
अपीलीय अधिकारी	२६. राज्य सरकारच्या अतिरिक्त संचालक (मत्स्यव्यवसाय) दर्जापेक्षा कमी दर्जाचा अधिकारी, जो संबंधित राज्य सरकारशी सल्लामसलत केल्यानंतर केंद्र सरकारद्वारे अधिसूचित केला जाईल तो या कायद्याच्या उद्देशांसाठी अपीलीय अधिकारी असेल.	

अपील	२७. (१) कलम २४ अन्वये न्यायनिर्णय प्राधिकरणाच्या आदेशामुळे पिडीत झालेली कोणतीही व्यक्ती त्याला आदेश उपलब्ध झाल्याच्या तारखेपासून तीस दिवसांच्या आत अपील प्राधिकरणाकडे अपील करू शकते:	
अपीलीय अधिकार्यांचा अभिलेख, इ. मागवण्याचा अधिकार	२८. अपीलीय अधिकारी या कायद्यांतर्गत न्यायनिवाडा करणाऱ्या अधिकार्याने दिलेल्या कोणत्याही आदेशाच्या नोंदी मागवू शकतात आणि त्यांचे परीक्षण करू शकतात आणि ज्याच्या विरोधात अशा आदेशाची कायदेशीरता किंवा औचित्य याविषयी स्वतःचे समाधान होण्याच्या उद्देशाने कलम २७ अंतर्गत कोणत्याही अपीलला प्राधान्य दिलेले नाही. प्रक्रियेच्या नियमिततेबद्दल आणि त्यास योग्य वाटेल त्यासंदर्भात असा आदेश द्या:	
	परंतु असे की कोणत्याही व्यक्तीवर पूर्वग्रहदूषित परिणाम करणारा असा कोणताही आदेश काढला जाणार नाही जोपर्यंत प्रभावित व्यक्तीला या प्रकरणाची सुनावणी घेण्याची वाजवी संधी देण्यात आली असेल.	
चौकशी ठेवण्याच्या संदर्भात निर्णय घेणारे अधिकारी आणि अपीलीय अधिकार्यांचे अधिकार	२९. (१) न्यायनिर्णय अधिकारी आणि अपीलीय अधिकारी यांना चौकशी चालू असताना, खालील बाबींच्या संदर्भात खटला चालवताना, दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ अंतर्गत दिवाणी न्यायालयाचे सर्व अधिकार असतील, म्हणजे:- (a) साक्षीदारांना हजर करणे आणि त्यांची अंमलबजावणी करणे; (b) कोणत्याही दस्तऐवजाचा शोध आणि उत्पादन आवश्यक आहे; (c) कार्यालयाच्या कोणत्याही न्यायालयाकडून कोणतेही सार्वजनिक रेकॉर्ड किंवा त्याची प्रत मागवणे; (d) प्रतिज्ञापत्रावर पुरावे प्राप्त करणे, आणि (e) साक्षीदार किंवा कागदपत्रांच्या तपासणीसाठी अधिकारपत्र जारी करणे.	5 of 1908
	अध्याय पाच अपराध आणि दंड	
भारताच्या सागरी क्षेत्रातील विदेशी मासेमारी जहाजांद्वारे कायद्याच्या काही तरतुदींचे उल्लंघन केल्याबद्दल दंड	३०. कोणतीही परदेशी मासेमारी नौका, i) भारताच्या सागरी क्षेत्रात मासेमारी करताना कलम ११ च्या उल्लंघनामध्ये आढळले, त्याच्या मत्स्यपकड, जाळे, उपकरणे, स्टोअर किंवा मालवाहू जहाजासह जप्त केले जाऊ शकते आणि मालक किंवा ऑपरेटर किंवा मास्टर, केस, दोन वर्षांपर्यंत वाढू शकेल अशा मुदतीसाठी कारावास, किंवा एक कोटी रुपयांपर्यंतचा दंड, किंवा दोन्हीसह शिक्षा होऊ शकते; ii) कलम १२ च्या उल्लंघनामध्ये भारताच्या सागरी क्षेत्रांमधून संक्रमण केल्यास दंड आकारला जाईल जो दहा लाख रुपयांपेक्षा कमी नसून वीस लाख रुपयांपर्यंत वाढू शकतो.	
अनन्य आर्थिक क्षेत्रामध्ये भारतीय मासेमारी जहाजांनी कायद्याच्या काहीतरतुदींचे उल्लंघन	३१. (१) कलम १३ किंवा कलम १५ चे उल्लंघन करून अनन्य आर्थिक क्षेत्रात वैध परवान्याशिवाय मासेमारी किंवा मासेमारी संबंधित क्रियाकलापांमध्ये गुंतलेली कोणतीही भारतीय मासेमारी जहाजे, तिसऱ्या, चौथ्या आणि पाचव्या स्तंभात नमूद केलेल्या मर्यादेपर्यंत दंडनीय असतील. अनुक्रमे पहिल्या स्तंभात नमूद केलेल्या गुन्ह्यांसाठी दुसऱ्या स्तंभात नमूद केलेल्या मासेमारी जहाजांच्या श्रेणीच्या संदर्भात खालील सारणी, - टेबल	

केल्याबद्दल दंड	गुन्हे	मासेमारीच्या जहाजाची श्रेणी	पहिल्या गुन्ह्यासाठी दंड	दुसऱ्या गुन्ह्यासाठी दंड	तिसऱ्या आणि त्यानंतरच्या गुन्ह्यावर दंड															
	(१)	(२)	(३)	(४)	(५)															
	कलम १३ आणि १५	एकूण १५ मीटरपेक्षा कमी लांबीची मोटारीकृत जहाजे (एकूण लांबी)	शून्य	शून्य	दोन हजार रुपये दंड															
		मोटारीकृत १५ मीटर आणि त्यावरील जहाजे (एकूण लांबी)	दोन हजार रुपये दंड	पाच हजार रुपये दंड	दहा हजार रुपये दंड															
		१५ मीटरपेक्षा कमीचे यांत्रिक जहाज (एकूण लांबी)	पाच हजार रुपये दंड	दहा हजार रुपये दंड	पंचवीस हजार रुपये दंड															
		१५ मीटर आणि त्यापेक्षा वरच्या यांत्रित जहाज (एकूण लांबी)	दहा हजार रुपये दंड	वीस हजार रुपये दंड	पन्नास हजार रुपये दंड															
(२) खुल्या समुद्रात कलम ६ च्या उप-कलम (३) च्या खंड (i) चे उल्लंघन करून मासेमारी किंवा मासेमारी संबंधित क्रियाकलापांमध्ये गुंतलेली कोणतीही भारतीय मासेमारी जहाजे, तिसऱ्या, चौथ्या आणि पाचव्यामध्ये नमूद केलेल्या मर्यादेपर्यंत दंडनीय असतील. पहिल्या स्तंभात नमूद केलेल्या गुन्ह्यांसाठी, दुसऱ्या स्तंभात नमूद केलेल्या मासेमारी जहाजांच्या श्रेणीच्या संदर्भात, खालील तक्त्यातील स्तंभ, अनुक्रमे, - टेबल <table><tr><td>गुन्हे</td><td>मासेमारीच्या जहाजाची श्रेणी</td><td>पहिल्या गुन्ह्यासाठी दंड</td><td>दुसऱ्या गुन्ह्यासाठी दंड</td></tr><tr><td>(१)</td><td>(२)</td><td>(३)</td><td>(४)</td></tr><tr><td rowspan="2">कलम ६ (३) (i).</td><td>१५ मीटरपेक्षा कमी यांत्रिक जहाज (एकूण लांबी)</td><td>वीस हजार रुपये दंड</td><td>चाळीस हजार रुपये दंड आणि परवाना तीस दिवसांच्या कालावधीसाठी परवाना निलंबन</td></tr><tr><td>१५ मीटर आणि त्यापेक्षा वरच्या यांत्रित जहाज (एकूण लांबी)</td><td>पंचवीस हजार रुपये दंड</td><td>एक लाख रुपयांचा दंड आणि तीस दिवसांच्या कालावधीसाठी परवाना निलंबित</td></tr></table>						गुन्हे	मासेमारीच्या जहाजाची श्रेणी	पहिल्या गुन्ह्यासाठी दंड	दुसऱ्या गुन्ह्यासाठी दंड	(१)	(२)	(३)	(४)	कलम ६ (३) (i).	१५ मीटरपेक्षा कमी यांत्रिक जहाज (एकूण लांबी)	वीस हजार रुपये दंड	चाळीस हजार रुपये दंड आणि परवाना तीस दिवसांच्या कालावधीसाठी परवाना निलंबन	१५ मीटर आणि त्यापेक्षा वरच्या यांत्रित जहाज (एकूण लांबी)	पंचवीस हजार रुपये दंड	एक लाख रुपयांचा दंड आणि तीस दिवसांच्या कालावधीसाठी परवाना निलंबित
गुन्हे	मासेमारीच्या जहाजाची श्रेणी	पहिल्या गुन्ह्यासाठी दंड	दुसऱ्या गुन्ह्यासाठी दंड																	
(१)	(२)	(३)	(४)																	
कलम ६ (३) (i).	१५ मीटरपेक्षा कमी यांत्रिक जहाज (एकूण लांबी)	वीस हजार रुपये दंड	चाळीस हजार रुपये दंड आणि परवाना तीस दिवसांच्या कालावधीसाठी परवाना निलंबन																	
	१५ मीटर आणि त्यापेक्षा वरच्या यांत्रित जहाज (एकूण लांबी)	पंचवीस हजार रुपये दंड	एक लाख रुपयांचा दंड आणि तीस दिवसांच्या कालावधीसाठी परवाना निलंबित																	

विशेष परवान्याच्या अटी आणि शर्तीचे उल्लंघन केल्याबद्दल दंड	३३. जर कोणत्याही भारतीय मासेमारी जहाजाने कलम १८ अंतर्गत प्रदान केलेल्या विशेष परवान्याच्या अटी व शर्तीचे पालन करण्यात अयशस्वी झाल्यास, अशा नौकेचा मालक किंवा चालक एक लाख रुपयांपर्यंतच्या दंडास पात्र ठरेल ज्याचा परवाना निलंबन किंवा रद्द करण्यात येईल.	
अधिकृत अधिकाऱ्यांच्या अडथळ्यासाठी दंड	३४. (१) जर एखाद्या व्यक्तीने एखाद्या प्राधिकृत अधिकाऱ्याला त्याच्या अधिकारांच्या वापरात हेतुपुरस्सर अडथळा आणला तर तो दंडनीय असेल- (i) १५ मीटर पेक्षा कमी लांबीच्या भारतीय मासेमारी जहाजाच्या बाबतीत, पाच हजार रुपये दंड आणि १५ मीटर आणि त्याहून अधिक लांबीच्या बाबतीत दहा हजार रुपये दंड; (ii) विदेशी मासेमारी जहाजाच्या बाबतीत, पाच लाख रुपयांपर्यंतच्या दंडासह.	
कंपन्यांकडून गुन्हे	३५. (१) जिथे या कायद्यांतर्गत गुन्हा एखाद्या कंपनीने केला असेल, त्यावेळी गुन्हा केलेला प्रत्येक व्यक्ती कंपनीचा तसेच कंपनीच्या व्यवसायाच्या संचालनासाठी प्रभारी होता किंवा कंपनीला जबाबदार असेल, गुन्हासाठी दोषी मानले जाईल आणि त्यानुसार कारवाई केली जाईल आणि त्यानुसार शिक्षा केली जाईल	
	या उप-कलममध्ये समाविष्ट असलेली कोणतीही गोष्ट अशा कोणत्याही व्यक्तीला कोणत्याही शिक्षेस पात्र ठरणार नाही, जर त्याने असे सिद्ध केले की गुन्हा त्याच्या नकळत केला गेला आहे आणि त्याने असा गुन्हा होऊ नये म्हणून सर्व योग्य परिश्रम घेतले आहेत.	
	(२) उप-कलम (१) मध्ये समाविष्ट असलेली कोणतीही गोष्ट, जिथे या कायद्यांतर्गत गुन्हा एखाद्या कंपनीने केला आहे आणि हे सिद्ध झाले आहे की गुन्हा संमती किंवा संगनमताने केला गेला आहे, किंवा कोणत्याही उपेक्षेमुळे कारणीभूत आहे, कंपनीचे कोणतेही संचालक, व्यवस्थापक, सचिव किंवा अन्य अधिकारी, असे संचालक, व्यवस्थापक, सचिव किंवा अन्य अधिकारीदेखील त्या अपराधासाठी दोषी मानले जातील आणि त्यानुसार कारवाई केली जाईल आणि त्यानुसार शिक्षा केली जाईल.	
	अध्याय सात संकीर्ण	
निधीची रचना.	३६. (१) सागरी मत्स्यव्यवसाय विकासनिधी नावाचा निधी असेल आणि त्यात जमा केला जाईल-	
	(अ) या कायद्याच्या उद्देशाने केंद्र सरकारद्वारे दिलेली अनुदाने किंवा कर्जे;	
	(ब) या कायद्यांतर्गत गोळा केलेल्या सर्व पावत्या; आणि	
	(क) कोणतेही अनुदान किंवा कर्ज जे कोणत्याही राज्य सरकार किंवा संस्थेद्वारे या कायद्याच्या उद्देशाने दिले जाऊ शकते.	
	(२) निधीचा वापर मासेमारांच्या कल्याणासाठी पारंपारिक मासेमारी करणाऱ्यांसह केला जाऊ शकतो, ज्यात मोटर नसलेल्या मासेमारी नौका चालवल्या जातात आणि शाश्वत विकास आणि समुद्री मत्स्यव्यवसाय	

	आणि संबंधित उपक्रमांचे विहित केल्याप्रमाणे व्यवस्थापन.	
	(३) केंद्र सरकार, अधिसूचनेद्वारे, निधीची देखरेख आणि प्रशासन करण्यासाठी एखाद्या घटकाची नियुक्ती करेल.	
गुन्हे दखलपात्र असावेत.	३७. फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ मध्ये काहीही समाविष्ट असले तरी, कलम २८ अंतर्गत दंडनीय अपराध दखलपात्र असतील.	
सदभावनेने केलेल्या कृतीचे संरक्षण.	३८. (१) या कायद्याच्या तरतुदींच्या अनुषंगाने सदभावनेने केलेल्या किंवा कर्तव्य पार पाडण्याच्या उद्देशाने केलेल्या कोणत्याही गोष्टीसाठी, अधिकृत अधिकारी किंवा निर्णय अधिकारी किंवा अपील प्राधिकारी म्हणून नियुक्त केलेल्या कोणत्याही अधिकाऱ्याविरुद्ध कोणताही खटला, फिर्याद किंवा अन्य कायदेशीर कार्यवाही चालणार नाही.	
	(२) या कायद्याच्या तरतुदींच्या अनुषंगाने सदभावनेने केलेल्या किंवा करण्याच्या हेतूने केलेल्या कोणत्याही नुकसानीबद्दल, किंवा होण्याच्या शक्यतेसाठी, सरकारविरुद्ध कोणताही खटला किंवा इतर कायदेशीर कार्यवाही केली जाणार नाही.	1 of 1974
नियम बनवण्याचा अधिकार	३९. (१) राज्य सरकारशी सल्लामसलत केल्यानंतर केंद्र सरकार अधिसूचनेद्वारे या कायद्यातील तरतुदी पूर्ण करण्यासाठी नियम बनवू शकते.	
	(२) विशेषतः, आणि पूर्वगामी अधिकारांच्या सामान्यतेचा पूर्वग्रह न ठेवता, असे नियम खालील सर्व किंवा कोणत्याही बाबींसाठी तरतूद करू शकतात, म्हणजे:-	
	(अ) कलम ७ च्या उप-कलम (३) अंतर्गत माहिती गोळा करणे, एकत्र करणे, प्रक्रिया करणे आणि प्रसार करणे;	
	(ब) कलम १० अंतर्गत नॉन-मोटराइज्ड मासेमारी जहाज चालविणाऱ्या मच्छिमारांसह पारंपारिक आणि लघु-स्तरीय मच्छिमारांच्या उपजीविकेसाठी आणि सामाजिक-आर्थिक कल्याणासाठी उपाय;	
	(क) कलम १२ अन्वये भारताच्या सागरी क्षेत्रांतून प्रवास करणाऱ्या विदेशी मासेमारी जहाजांनी अवलंबण्याची प्रक्रिया;	
	(ड) मासेमारीच्या पद्धती ज्याच्या संदर्भात कलम १३ अंतर्गत प्रकाशाच्या वापरास परवानगी दिली जाऊ शकते;	
	(ई) उप-कलम (२) अंतर्गत फॉर्म, तपशील आणि शुल्क, उप-कलम (४) अंतर्गत शुल्क गोळा करण्याची पद्धत, उप-कलम (५) अंतर्गत परवाना जारी केला जाऊ शकतो तो फॉर्म, पद्धत, वेळ आणि अपवादात्मक कलम १७च्या उप-कलम (८) अंतर्गत परवाना हस्तांतरित केला जाऊ शकतो अशा परिस्थितीत;	
	(फ) कलम १८ मधील उप-कलम (१) आणि (२) अंतर्गत विशेष परवान्याचे नियम आणि अटी;	
	(ग) कलम १९च्या उप-कलम (१) अंतर्गत परवाना निलंबित करण्याची आणि रद्द करण्याची पद्धत;	
	(ह) कलम २०च्या उप-कलम (१) अंतर्गत आकारले जाणारे शुल्क आणि त्याच्या संकलनाची पद्धत;	
	(इ) कलम २१च्या उप-कलम (३) अंतर्गत सल्लागार समितीची रचना आणि त्याच्या कार्याच्या अटी;	
	(ज) कलम २३च्या उप-कलम (२) अंतर्गत ताब्यात घेतलेल्या विदेशी मासेमारी	

	जहाजांवर आकारण्यात येणारे शुल्क;	
	(के) उप-कलम (१) अन्वये न्यायनिवाडा करणाऱ्या अधिकाऱ्याद्वारे चौकशी आणि कार्यवाही सुरू करण्याची पद्धत आणि कलम २४च्या उप-कलम (४) अंतर्गत निर्णय घेण्याची प्रक्रिया;	
	(ल) कलम २७च्या उप-कलम (२) अंतर्गत अपील प्राधिकरणाद्वारे अपीलावर निर्णय घेण्याची प्रक्रिया;	
	(म) कलम ३३च्या उप-कलम (२) अंतर्गत सागरी मत्स्यव्यवसाय संबंधित क्रिया कलाप;	
	(न) इतर कोणतीही बाब जी असेल किंवा विहित केली जाईल.	
संसदेसमोर मांडण्यासाठी केलेले किंवा जारी केलेले नियम आणि अधिसूचना.	४०. या कायद्यांतर्गत बनवलेला प्रत्येक नियम संसदेच्या प्रत्येक सभागृहासमोर, तो बनवल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर, अधिवेशन चालू असताना, एकूण तीस दिवसांच्या कालावधीसाठी ठेवला जाईल जो एका किंवा दोन अधिवेशनात असू शकतो. किंवा त्याहून अधिक सलग सत्रे, आणि जर, सत्राच्या लगेचच किंवा वरील सत्रानंतरचे सत्र संपण्यापूर्वी, दोन्ही सभागृहे नियमात कोणताही फेरफार करण्यास सहमत असतील किंवा नियम करू नयेत असे दोन्ही सभागृहांनी मान्य केले तर, त्यानंतर नियम लागू होईल. केवळ अशा सुधारित स्वरूपात प्रभाव पडतो किंवा परिणाम होऊ शकत नाही, जसे परिस्थिती असेल; त्यामुळे, तथापि, असा कोणताही फेरबदल किंवा रद्द करणे हे त्या नियमांतर्गत पूर्वी केलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या वैधतेला पूर्वग्रह न ठेवता असेल.	
१९७६ चा कायदा ८० चा प्रभाव	४१. प्रादेशिक पाणी, खंडीय शेल्फ, अनन्य आर्थिक क्षेत्र आणि इतर सागरी क्षेत्र अधिनियम, १९७६च्या कलम ७ मधील उप-कलम (५) च्या तरतुदींचा या कायद्याच्या उद्देशासाठी कोणताही परिणाम होणार नाही.	
अडचणी दूर करण्याचे अधिकार	४२. (१) या कायद्याच्या तरतुदी लागू करण्यात कोणतीही अडचण आल्यास, केंद्र सरकार, अधिकृत राजपत्रात प्रसिद्ध केलेल्या आदेशाद्वारे, या कायद्याच्या तरतुदींशी विसंगत नसलेल्या अशा तरतुदी करू शकते, ज्यांना वाटेल. अडचण दूर करण्यासाठी आवश्यक किंवा फायद्याचे असेल.	80 of 1976
	कायदा सुरू झाल्याच्या तारखेपासून तीन वर्षांचा कालावधी संपल्यानंतर या कलमाखाली असा कोणताही आदेश दिला जाणार नाही.	
	(२) या कलमांतर्गत केलेला प्रत्येक आदेश संसदेच्या प्रत्येक सभागृहापुढे, तो बनवल्यानंतर जितक्या लवकर होता येईल, तितका लवकर ठेवला जाईल.	
कायद्याचे संरक्षण आणि रद्द करणे	४३. (१) भारताचे सागरी क्षेत्र (विदेशी जहाजांद्वारे मासेमारीचे नियमन) अधिनियम, १९८१, याद्वारे रद्द केले आहे.	
	(२) असे निरसन असूनही, कोणतीही अधिसूचना, आदेश, नियुक्ती, प्रमाणपत्र, नोटीस, किंवा जारी केलेली पावती, अर्ज केलेला किंवा मंजूर केलेला परवान्याच्या तरतुदींशी विसंगत नसलेल्या कोणत्याही सूचना, आदेश, नियुक्ती, प्रमाणपत्र, यासह रद्द केलेल्या कायद्यांतर्गत केलेले काहीही किंवा केलेली कोणतीही कारवाई हा कायद्याच्या संबंधित तरतुदींनुसार केला गेला किंवा घेतला गेला असे मानले जाईल.	